

DELAVEC

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče št. 2

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—. Za članstvo izvod po 1.— Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije po poštne proste.

Kongres avstrijskih strokovnih organizacij.

Na Dunaju se je vršil od 18. do 23. junija kongres avstrijskih strokovnih organizacij. Navzočih je bilo nad 500 delegatov, ki so zastopali okoli 780.000 članov. Kot gostje so bili zastopniki nemških, inozemskih, švedskih, čehoslovaških, jugoslovanskih in madžarskih strokovnih organizacij. Z zaključkom leta 1927 je štel vseh 51 strokovnih zvez v Avstriji okroglo 756.000 članov, katero število je pa letos zopet znatno naraslo.

Najmočnejše so organizacije kovinarjev (119.037 članov), železničarjev (88.489), stavbenih delavcev (59.856), javnih nameščencev (49.380).

Dohodki strokovnih organizacij so znašali leta 1927 okoli 179 milijonov dinarjev. Gotovina organizacije pa je narasla koncem leta 1927 na 185 milijonov dinarjev. Organizacije izdajajo 53 strokovnih listov v skupni nakladi 860.100 izvodih.

Dnevni red kongresa je že davno pred kongresom strokovno časopisje temeljito obravnavalo, tako da je kongres potekel ob povsem mirnih in stvarnih debatah nekako manifestančno.

Kot prvo točko je kongres obravnaval vprašanje reforme Strokovne komisije. V časih preganjanja organizacij je bila na mestu prosto sestavljena Strokovna komisija, ki je imela bolj vzgojen pomen in ko centralistične organizacije še niso imele pravega poleta. Danes pa, ko so se strokovne organizacije razvile, postale močnejše, je potrebno, da postanejo te organizacije enota, eno telo, da s tem okrepe in utrdijo svojo moč. Ta novi forum namesto dosedanje Strokovne komisije postane po sklepu kongresa »Zveza svobodnih strokovnih organizacij Avstrije«.

Glede izgraditve organizacij po industrijskih panogah je sprejel kongres načelo, po katerem deli delavstvo in 16 industrijskih panog. V Avstriji imajo strokovne organizacije danes še 51 zvez, kar pomeni absolutno preveliko razcepljenost strok, ker bi bile sorodne lahko organizirane v eni zvezi. Odločno pa je izjavil kongres, da sklep ni presija na organizacije, ampak le pot, po kateri se bodo, če mogoče, že v enem letu strokovne organizacije stajale v predvidene zveze, ki odgovarjajo skupnim interesom sorodnih strok.

Poseben referat je podal na kongresu s. O. Bauer o gospodarskem in socialnem položaju v Avstriji, o katerem bomo še izpregovorili, če nam bo dopuščal prostor.

Ena najvažnejših točk dnevnega reda je bila razprava o racionalizaciji produkcije, ki se zlasti tiče bolj razvitih držav, kakor tudi vprašanje zaposlenosti žene v pridobitnem poslu.

Kongres pozdravlja racionalizacijo produkcije, toda racionalizacija, ki pomeni pocenitev produkcijskih stroškov zaradi tehnične izpopolnitve ali mehanizacije produkcije, mora služiti tudi delavstvu s tem, da se izboljšajo plače in skrajša delovni čas, ker pomeni vsaka racionalizacija utrudljivejšo ali duhomornejšo izrabo delovne sile ter z ozirom na zdravstvene razmere delavstva in nezaposlenost, ki ji sledi.

Za ženo, ki je zaposlena v pridobitnem poslu, zahteva kongres popolno enakopravnost z moškim. Žena mora postati sovrstnica in sobojevnica moža.

Izbruh stavke steklarjev v Sloveniji in celi Jugoslaviji.

Steklarji stavkajo v Zagorju, Hrastniku, Straži, v Križah in v Paračinu.

Stavka kovinarjev v Kamniku kaže kapitalistom, da se delavstvo ne da zasužnjiti.

Kovinarji v Osijeku so v mezdnem gibanju.

Vse organizirano delavstvo Slovenije in Jugoslavije solidarizira s stavkajočimi.

Naj živi razredni boj!

V Lescah je mezdno gibanje kovinarjev končano. Podpisana je kolektivna pogodba.

Ne potujete v Užice. Tam je mezdno gibanje delavcev tovarne orožja.

Poleg zastopnikov strokovnih organizacij sta pozdravila kongres dunajski župan s. Karl Seitz in v imenu gospodarskih organizacij s. dr. Karl Kenner, ki ju je kongres najodličneje pozdravil.

Avstrijski kongres strokovnih organizacij je enodušno manifestiral solidarnost delavskega razreda. Globoko tiči v srcu avstrijskemu proletarijatu zavest, da mora hoditi celotni

delavski pokret eno pot, ne da bi ga k temu vezali sklepi ali dogovori, ker je prepojen z mislijo, da je delavski razred eden in da ima tudi en interes, izboljšati svoj socialni položaj, utrditi svojo moč in hoditi do cilja.

Naše strokovne organizacije je zastopal na kongresu s. Bogdan Krekič.

Važnejše resolucije kongresa še objavimo.

Živele enotne strokovne organizacije!

(Odgovor kritiki »kovinarja« v »Enotnosti«.)

Strokovna komisija od svojega zadnjega kongresa vidno napreduje: pri volitvah obratnih zaupnikov so bili povsod večinoma izvoljeni zaupniki, ki pripadajo njej priključenim zvezam. Članstvo je od kongresa februarja 1928 naraslo čez 1000 (en tisoč). Strankarskega boja med socialisti in dekalisti v organizacijah ni. »Delavec« je strokovno urejevan.

Kako to, da je vzpričo vsega tega v zadnji in predzadnji »Enotnosti« pod naslovom »Se o Strokovni komisiji za Slovenijo« izšlo toliko neosnovanih in prav z ničim dokazanih napadov na ta naš najvišji strokovni forum? V dobro »Enotnosti« moramo reči, da tega niso napisali oficijelno dekalisti, temveč drugi ljudje, ki se lové med dekalizmom in socializmom. Članek je sicer podpisal »kovinar«, toda ta kovinar je v resnici čisto drugega poklica. In ti, ki take članke pišejo, imajo samo namen svoje osebne bolečine iznesti in pod pretvezo kričati o »razsulu« Strokov. komisije, da skrijejo svoj trud organizacijam škodovati. Samo — delavstvo jih pozna in Strokovna komisija bo stala trdno, kakor stoji sedaj.

Ti »poročevalci« delavske javnosti danes niso več »strokovni tajniki« in v svojem užaljenem tajnikovanju ob bistrim valovih Save hočejo kaliti vode. Mi smo hoteli preiti preko vsega; ker pa le ne dajo miru, moramo odkrito spregovoriti, da bo naše delavstvo vedelo, za kaj gre.

1. Makuc je bil tajnik ORS-a. Pod njegovim tajnikovanjem je dolgoval ORS Strokovni komisiji od decembra 1927 kvoto in »Delavcu« 7000 dinarjev naročnine. Razen steklarjev so vse podružnice pod njim hirale. To je pokazala zadnja konferenca v

Ljubljani. Strokovna komisija ga ni odstavila, ker nima niti te pravice, temveč njegova centrala, ki je videla, da mu vsak mesec izplača veliko plačo, da pa za to plačo malo napravi, ker ni mogel v dveh letih organizacije dvigniti vsaj do 1000 članov. Če pa misli, da se mu je zgodila krivica, naj se pritoži na svojo centralo in občni zbor zveze.

2. Tome je bil tajnik živilskih delavcev. Ko so stavkali v Ljubljani pekovski pomočniki, se je mudil v Nemčiji in ga je iz ogorčenja hotel odbor odstaviti. S. Uratnik (socialist) se je pa zavzel za Tometa, da je še dolgo po stavki ostal tajnik. Le ko sredstva (članarina) niso več dopuščala (organizacije ni mogel dvigniti ali ni znal dvigniti, da bi bila močnejša), mu je odbor moral odpovedati plačano tajništvo. Sedaj vrši tajnik Pretnar vsa dela v svojih prostih urah brezplačno. Mislimo, da je s tem tudi takozvani birokratizem, proti kateremu so bili tudi vedno dekalisti, zmanjšan. Da pri tem pojem proletarske demokracije nima nič skupnega, razume vsak. Sedaj se Tome pogaja pri socialistih za neko službo.

3. Berdajs je prostovoljno prenehal biti pisarniški uradnik Strokovne komisije in ima službo pri konzumnem društvu.

Strokovna komisija ni niti v enem slučaju vplivala na življenjsko izpremembo omenjene trojice. O tem je odločalo članstvo prizadetih organizacij, ki je reklo, da se da voditi dotične zveze brez plačanih tajnikov. In v resnici napredujejo danes i živilska zveza i ORS (Splošna Delavska Zveza.) Da strankarska pripadnost tu ne igra nobene vloge, se ne izplača dokazovati in tratiti prostora. Član-

stvo to ve in vidi, kdor pa ni organiziran, pa naj ne govori — razen če mu je glavni cilj, delati zmedo in rušiti organizacije. Tedaj se bomo pa že pogovorili temeljito.

Na zlobno in lažnjive izpade »kovinarja« ne bomo niti odgovarjali, ker jedro stvari je v tem. Da ne bo »kovinar« (ki pa seve ni kovinar, nego se je skrtil za to besedo) drugim očital laži, bo imel itak priliko pred sodiščem dokazati, kdo je »buržujski agent itd.« Ker človek, ki je svoj čas pljuval po komunistih, ker so ga razjezili, sedaj bi pa rad po strokovnih organizacijah, ne pomeni nič.

Vse dekalistične delavce pa opozarjamo, naj se ne dajo zapeljati po nobenih provokatorskih poročilih in lažeh. O Makucu in Tometu, ki jih ta »kovinar« tako zagovarja in povečuje, pa povemo toliko, da ne pripadajo niti nacionalistični niti komunistični stranki niti skupini »Zedinjenje« niti Bernotovcem.

Strokovne organizacije so za vse delavce bodisi socialiste ali dekaliste, kristjane ali mohamedane, za vse delavce, ki priznavajo razredni boj in so pripravljeni boriti se za boljšo bodočnost delavskega razreda. Za osebne spore pa strokovne organizacije niso.

Živele enotne strokovne organizacije!

Proč z razdirači!

Pripis: Da se naredi konec lažnjivim kritikam, povemo sodrugom pri »Enotnosti« to-le: V eni prihodnjih številki bomo pokazali vsemu delavstvu, kako razni dekalisti razumevajo razredni boj. Imenovali bomo dotičnike z imeni in konkretne slučaje, da se bo videlo, kakšni »revolucionarji« se skrivajo pod imenom dekalistov. Tako bomo stvar v delavskih vrstah in to pred vsem v dekalističnih res »razčistevali« in povdarjamo, ne samo s frazami, ki so poceni, nego s konkretnimi slučaji. Naj izve delavstvo, da mnogi nosilci zastave »revolucionarnega marksizma« s tem samo lažejo o svoji razredni zavesti in to vsem, najbolj pa pravim dekalistom.

Anketa glede določb in oblike odpiranja in zapiranja obratov.

Anketa glede določb in oblike k uredbi o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih obratov.

Dne 3. julija t. l. se je vršila pri velikem županu v Ljubljani anketa o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih obratov.

Delavskih zastopnikov je bilo 15 in to od Zveze privatnih nameščencev iz Ljubljane, Celja, Čakoveca, Medstrokovni odbor Maribor, Splošna komisija, Zveza živilcev, Strokovna komisija, Delavska zbornica Ljubljana in Zagreb, in od saveza grafičarjev Ljubljana.

Kapitalističnih zastopnikov je bilo 16, tajnik gremija trgovcev, za zvezo obrtnih zadrug, za mesarje, za gostilniško obrt in drugi.

Anketa je bila zelo živahna in pri gotovih točkah zelo ostra. Predloge, ki jih je Delavska zbornica za Slovenijo predložila — ti predlogi so bili sestavljeni na posebni delavski anketi, ki se je vršila v Delavski zbornici in so bile udeležene vse strokovne organizacije — so sicer priznavali za potrebne, vendar so razmere baje take, da jih delodajalec ne more sprejeti. Posebno za nedeljski počitek v trgovinah na dežel in v mestih pod 10.000 prebivalci nikakor niso mogli pristati. Delegat Delavske zbornice v Zagrebu je obrazložil, da so se vršile ankete v Bosni, Sremu, Vojvodini, Slavoniji in povsod so bili delodajalci za nedeljski počitek. Samo trgovska zbornica v Zagrebu ne, ker nelepa konkurenca iz Slovenije ogroža trgovce v zagrebški oblasti, ker Slovenci nočejo nedeljskega počitka. In je pristavil, da bi kulturni nivo že moral siliti, da se določi nedeljski počitek tudi za deželo in s tem seve zapor trgovin.

Glede nočnega dela se je razvnela ostra debata, kjer je tajnik živilcev s. Pretnar konkretno dokazoval, da je v pekarski obrti nočno delo nepotrebno, ker sta to dokazali dve komisiji, ko je leta 1921., 1922. in 1923. bilo ukinjeno nočno delo. Nočno delo silno škoduje.

Ko se je oglasil pekovski mojster in rekel, saj po dnevi spi, so mu tudi nekateri drugi zastopniki delodajalcev rekli, da je spanje po dnevi za nič in se ne da primerjati z nočnim spanjem. Po tem pekovski vajenec začne delati recimo s 14 leti in dela vedno po noči, mora delati po noči, ker je nočno delo in dela kot pomočnik do smrti po noči, po dnevi pa spi, tako da solnca sploh ne vidi. Vse to vpliva na organizem in zato so tuberkulozni. Ali je to dovoljeno, da tuberkulozne osebe izgotavljajo kruh in ga občinstvo kupuje in se okuža?

Vse to ni nič pomagalo, ker dobiček je več kakor tuberkulozna nevarnost. Zastopnik pekovi je bil za to, da se začne delo ob eni uri ponoči.

Da je v Ljubljani poleg 104 pekovskih pomočnikov 95 vajencev, torej mladoletnih, ki nočnega dela ne smejo delati, vsaj po zakonu ne, ni pomagalo. Sicer si je zastopnik velikega župana pridržal svoje mnenje, vendar bo to mnenje ostalo pri volji pekovskih mojstrov. Tukaj bo treba orga-

nizaciji posvetiti svoje moči in Inspekcijo dela pritegniti, da se vsak prestopnik, ki bi ga kak mojster učinil in zaposloval vajenca ponoči, kaznuje. Tako bomo nočno delo odpravili.

Zanimive so bile izjave tega ali onega kapitalista. Tako je nek trgovski zastopnik rekel, da mora biti 10urnik, ker je tak čas, da primanjkuje osebja. Ta izjava je vzbudila veljiko smeha pri vseh. Glede brivcev pa je značilno to, da v Sloveniji nimajo svoje organizacije. 10urno delo za brivce ni veliko, to je lahko delo in mnogo sede in berejo romane. Ko so delavski zastopniki proti taki trditvi protestirali in zahtevali 8urnik, je rekel zastopnik trgovske in obrtne zbornice, da je mariborski pomočniški zbor sam predlagal 10urnik.

To je presenetilo vse. S. Jamnik, tajnik Zveze privatnih nameščencev, je odločno povedal, da treba razločevati med strokovno organizacijo brivskih pomočnikov in pomočniškim zborom. Pomočniški zbor je samo firma. Takih tipov, ki delajo v svojo

škodo in zagovarjajo voljo delodajalcev, se vedno da najti in kupiti, zato take izjave nimajo nobene vrednosti. Pomočniški zbor brivcev je pa z obrtnim redom podpisana organizacija, torej ni svobodna strokovna, nego neke vrste sedanjih fašističnih sindikatov, ki so predpisani.

Anketa je trajala do popoldne. Vsi, ki so bili navzoči iz delavstva, so videli in spoznali, da se s kapitalisti ne da govoriti in se pogajati. To bo pokazala konkretna uredba, ko bo izšla. Zato pa treba samo strokovne organizacije, razredne strokovne organizacije, da se kapitalista prisili pristati na to, kar zahteva delavstvo.

Tudi sedaj v tem slučaju bo treba povsod kolektivne pogodbe. V njih določen delavni čas, 8urnik, pa magari uredba dovoljuje 10urnik. Če bo močna organizacija, bo veljal 8urnik. Za vsak prestopnik kapitalista je treba pozvati Inspekcijo dela. Mi moramo te ustanove, ki obstoje in so po zakonu o zaščiti delavcev za to tu, da ta za-

Prava naša domača
Kolinska cikorija
Vamjamči
pristnost in jakost!

kon izvršujejo, prisiliti, da vrše svoje dolžnosti.

Organizacija je vse. Kdor tega ne čuti in še tega ni spoznal, je samo meso, ki se giblje, a ničesar ne misli in ničesar ne čuti. Tudi lakote in uboštva ne.

Dne 9. t. m. se je vršila enaka anketa v Celju, ki jo je sklical veliki župan mariborske oblasti. O tej anketi bomo poročali prihodnjič.

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

Situacijsko poročilo stavke delavcev v podjetju „Titan“ v Kamniku.

Sreda, 20. junij: Podjetje skuša stavkajoče profesioniste nadomestiti s špecijskimi komiji. Delo je nastopil tudi Smolnikar Janez, bivši orodnik, po poklicu sedlar ter ima tudi izvršno kvalifikacijo za kovinarja in je upati, da bo sčasoma sposoben za »Tausendkünstlerja«. Stavkajočim profesionistom pa nudijo taki pojavi mnogo zabave, kar jim nadomešča izdatke za kino.

Četrtek, 21. junij: Nekateri absolventi so po končani šolski dobi prišli, da položijo v tovarni »Titan« štrajkbreherske izpite. Vsako jutro in zvečer jih spremlja mojster. Podjetje je pred tovarno nabilo plakat, kjer išče stanovanja in hrano za kitajske kulije, kateri so se telegrafično prijavili. Plakat je tu, stanovanj ni, košče pa štrajkbreherski nikdo ne da.

Petek, 22. junij: Pri vsakem vlaku stoji Mejačev Gusti, ki dopotujoče štrajkbreherske »mit Vorsicht« sortira. Stavkovne straže mu jih pa prefrignajo polove. (Es werden alle paketiert und als Muster ohne Wert zurück expeditiert.) Spedicija funkcijonira sijajno.

Sobota, 23. junij: Dopoldne izplačevanje podpor. Uprava podjetja se brani izstavljanju bolniške liste. Gospod inženir zahteva od vsakega delavsko knjižico, s čimer hoče doseči, da bi zdravnik potrebni otroci ne dobili pravočasno zdravniške pomoči. Uspešno je pregovoriti stroj. oblikovalca Pirca, ki ima ženo na porodu in je potreboval bolniški list, ki se mu ga je odklonilo, dokler ne prinese delavske knjižice. Ko se je uklonil v strahu za svojo ženo in odšel po delavsko knjižico na občino, je bil v isti protizakonit znak nad obratno štampiljko (pol 8. uri zjutraj!), s katerim znakom so vsi stavkajoči označeni. (O tem bomo še govorili.) Ljubljanski pekovski pomočniki so poslali stavkajočim 60 kg sveže pečene kruha.

Nedelja, 24. junij: Sklicani strokovni shod ponovno prepovedan. Zvečer se raznese po Kamniku vest, da mislijo stavkajoči drugi dan siloma napasti podjetje. — Peter Rupar in Obermeister Weber se opolnoči na cesti prepirata v pijanem stanju, koga od stavkajočih bosta sprejela nazaj v službo. Zmagal je Rupar; vse kar je g. Weber predlagal, je novi Obermeister Rupar odklonil, in tako se zna zgoditi, da bo jež lisico spodrinil. Videti je bilo, da se fant od fare ni zastoj na balin ostrigel; če dosedaj ni šlo vse po sreči, je bilo krivo to, da ni mož lufta dobil.

Ponedeljek, 25. junij: Pomnožene orožniške patrulje so zasedle tovarno. Zaspani stavkajoči profesionisti pa opazujejo to do-

četje ter se eden drugega vprašujejo, kaj je vzrok, da uprava podjetja vidi povsod strahove. Mnenja so bili, da bi jim za eventualni naskok morali orožniki posoditi karabinke, ker s figo se ne ustvarjajo revolucije in se tudi šturmati ne more. — Pričakovani štrajkbreherski niso ne z dopoldanskim in ne s popoldanskim vlakom prišli. — Ob 8. uri zvečer je bilo na celi fronti mirno. Red in mir v hiši. Lintvern je potolažen. Zaklel se je, da bo odslej jedel samo grile. Tovarna ima še vse dimnike nepoškodovane. — Proti večeru začne nenavadno močno zvoniti v tovarni. To nenavadno zvonjenje je zbegalo vse prebivalstvo v okolici tovarne, pa tudi pisarniško osebje z ravnateljem vred je preplašeno prihitelo na dvorišče. Vsi so domnevali, da se je začel dolgo pričakovani šturm upornih profesionistov. Začuden in osramočen so se spogledovali, ko ni bilo zaželjenega šturma, pač pa so opazili na dvorišču, kako domfa stara avstrijska fregata, kateri so se vžgali plini preveč zaužitega alkohola.

Torek, 26. junij: Štrajkbreherski agent Mejačev Gusti se začne posluževati novih metod. Uspe mu med krompirjem in žitom utihotapiti v podjetje znano ljubljansko specialiteto imenom S u n c. Za ta izredno hraber čin in v znak priznanja bodo odslej naprej obiskavali njegovo gostilno na Grabnu samo delničarji akcijske družbe »Titan«.

Sreda, 27. junij: Peter Rupar si najame v Skedolah celo hišo v najem, katero hoče preurediti v štrajkbreherski magacin. Da mu je mogoče si privoščiti pri plači 5.50 Din na uro, kar znaša tedensko 264 Din, tako udobnost ter pri tem imeti še ločeno gospodinjstvo, ker njegova žena z dvema otrokoma živi na Jesenicah, si mora pač sam vsakdo še misliti, da vseeno niso bile zastoj usluge, ki jih je zadnje čase podjetje delal.

Četrtek, 28. junij: Uprava podjetja sklene ter sporoči zaposlenim delavcem, da se na narodni praznik »Vidov dan« dela, pač pa se bo praznoval sv. Peter kot zaščitnik ključev, da bo več sreče, ker je naročil veliko, ali vse kar štrajkbreherski narode, jim je dosedaj sv. Peter pokvaril iz žalosti, ko njegove simbole izdelujejo špecijski komiji.

Petek, 29. junij: Sv. Peter; vse hiti v cerkev, izprošiti si milost od trdovratnega Petra, da naj vsaj malo od njegovega principa popusti, da bo mogoče vsaj najbolj sitne naročnike zadovoljiti s tem, da jim pod firmo »Specijske delikatese« pošljejo vzorce.

Sobota, 30. junij: Kot štrajkbreherski so sprejeli delo trije absolventi strojno delovodske šole, tako da znaša skupno število teh absolviranih stavkokazov sedaj šest. Kot bodoči diplomirani »antreiberi« so primorani sedaj prestati štrajkbreherske iz-

pite, ne zavedajoč se posledic, ki bodo iz tega nastale.

Nedelja, 1. julij: Da se od strani današnjega režima izvaja le one zakone in naredbe, ki gredo v korist kapitalističnemu razredu, nam priča dejstvo, da je kamniškimi delavcem bilo prepovedano obdržati že dvakrat prijavljena strokovna shoda, do čim se je klerikalnemu društvu »Orel« pustilo nemoteno obdržati z velikim pompom napovedani pasji dan.

Ponedeljek, 2. julija: Kako trda da prede podjetju za dobre profesioniste, je dokaz to, da se je potrudil na kolodvor sam g. obratovodja ing. Brandl. Ali tudi on je imel smolo, ker so mu prefrignari tiki že v Domžalah tri lastovke izvagonirali in poslali v tople južne kraje. Mož je pa tudi odkrito povedal, da so stavkajoči imeli dosedaj med seboj ključavnica Rems Fr., katerega je imenoval »Postenträger«, kar znači, da je bil ta revolucionarni Rems spijon, ki je med stavkajočimi spijoniral v korist tovarne. Ko se ga je na sestanku za to prijelo, je mladi možiček menjal vse barve ter drugi dan strahopetno odkuril v tovarno.

Torek, 3. julija: Stavkajoči so radostno sprejeli vest, da so tudi njihovi tovariši v Osijeku v mezdnem gibanju. Tako se bodo borili ramo ob ramo skupno proti skupnemu izkoriščevalcu. Faza boja se je sedaj spreminila, ker je borba kamniških kovinarjev tudi borba osijskih kovinarjev.

Sreda, 4. julija: Delavska zbornica je tega dne ponovno intervenirala, da pomiri obe boreči se stranki. Ali tudi to prizadevanje Delavske zbornice je bilo zaman. Vodstvo podjetja si je zadalo cilj, da morajo stavkajoči priti po kolenih in brez glav v tovarno. Na ta odgovor so sklenili stavkajoči svojo borbo še za eno oktavo poostri. Razpoloženje je s tem sklepom med stavkajočimi še narastlo, ker vidijo, da so bili od strani podjetja izzvani.

Kolektivna pogodba.

nanašajoča se na delovno in plačilno razmerje delavstva zaposlenega v »Tovarni verig d. d.« Lesce pri Bledu, sklenjena med upravo podjetja na eni in Savezom Metalških Radnika Jugoslavije na drugi strani.

Navzoči: v zastopstvu uprave podjetja »Tovarne verig d. d.« g. ravn. ing. Hieng; za Savez Metalških Radnika Jugoslavije (SMRJ) g. Vinko Vrankar; za delavstvo: glavni zaupnik g. Alojz Stojan in zaupniki Dežman Anton, Soklič Karl in Soklič Frančišk. Delavsko zbornico zastopa: g. Jože Kopač.

Razprava se je vršila v pisarni ravnateljstva podjetja »Tovarne verig d. d.« dne 1. in 5. junija 1928.

Po temeljni razpravi in vsestranskem uvaževanju se sklene:

I. Temeljne plače.

- a) Profesionisti:
 - I. kategorija Din 8.— na uro
 - II. » 6.75 » »
 - III. » 5.— » »
- b) Priučeni delavci:
 - I. kategorija Din 6.50 na uro
 - II. » 5.— » »
 - III. » 4.— » »
- c) Pomožni delavci:
 - I. kategorija Din 4.50 na uro
 - II. » 3.50 » »
- d) Ženske:
 - I. kategorija Din 4.50 na uro
 - II. » 3.50 » »
 - III. » 3.— » »
- e) Mladoletni delavci: Din 2.50 na uro ki še niso dovršili 18 leto starosti. Po 18. letu se uvrste med priučene delavce.

II. Zaposlitev vajencev.

Pred vstopom v učno dobo se vsacega vajenca zdravniško preišče, da-li odgovarja za dotično stroko, katere se ima namen izučiti, nakar ga podjetje vzame v 3-mesečno preizkušnjo.

Za časa učne dobe se da vajencem odškodnina po naslednji tabeli: Kot enota se vzame minimalno temeljno plačo pomočnika v letu po dokončani učni dobi.

III. Akordno delo.

Akordne postavke ostanjejo v veljavi neizpremenjene in sicer v višini obračunani za mesec marec l. 1928, izvzemši postavke za Kaliber-varilce, ki se odrede tako, da bo znašala razlika med preizkušeni in ne-preizkušeni verigami 10%.

Vse dosedanje fiksirane akordne postavke, se kot priloge tej pogodbi priloge. Za dela, ki se dosedaj še niso izvrševala, določijo se akordni postavki sporazumno z zaupniki ter v slučaju, da sporazumno ni mogoče, se delo izvrši za temeljno plačo.

Delavcem (delavkam) zaposlenim pri akordnem delu je zasigurana temeljna plača.

IV. Določanje kategorij,

v katere spada delavec, je izrecna zadeva vodstva tovarne, katero si pridržuje presojo kvalifikacije po zaslišanju zaupnikov.

Kovači spadajo v grupo profesionistov. Varilci in žičarji spadajo v I. in II. kategorijo priučenih delav-

Cilj in smer Delavske Telovadne Enote (DTE).

Zakaj so bile ustanovljene Delavske Telovadne Enote? In zakaj se zbira v njih toliko sto mož, žen, dečkov in deklet? Zakaj hočemo združiti vse delavno ljudstvo pod praporom »Svobode«? Kak smisel, kakšen cilj ima vse delo, ki ga naj izvršuje »Svoboda«?

Na ta vprašanja moramo odgovoriti, da bo vsakemu jasno, kaj hočemo, posebno onim, ki vstopajo v naše vrste, da bodo vedeli, kake koristi in kake naloge imajo.

Kratko rečeno — Delavske Telovadne Enote imajo nalogo povzdigniti jugoslovanski delavski razred telesno, duševno in pravno na tako višino, da bo zmožen prevzeti usodo celega naroda v smislu socializma.

Kaj to pomeni? Predvsem: kaj razumemo pod telesno vzgojo?

Hočemo, da bo vsak pristaš delavskega razreda telesno zdrav in močan. Zdrav pa je samo človek, ki vsestransko zaposli svoje telo. Koliko je med nami ljudi, ki bi lahko rekli, da so popolnoma zdravi? Vidimo običajno, da ima človek, ki dela z rokami, močno razvite mišice na rokah, njegove noge pa so slabe. Drugi zopet, ki mora delati stalno sključen, ima votla prsa in v njih nerazvita pljuča. Nujno potrebno pa je, da

se vsak posamezni del in cel ustroj telesa razvija enakomerno. Tega ne morete drugače doseči nego s telesno vzgojo v ožiem smislu besede — s telovadbo.

Naša telovadba je premišljeno sestavljeno delo, vzgojiti poedinca, gibčnega in močnega telesa, ki usposoblja do kljubovanja kakršnekoli nemoči. In uprav delavstvo pri svojem delu v zastrupljenem zraku tovarn, delavnic, rudnikov in pisarn je najbolj podvrženo raznim boleznim. Nezdravi in skrajno škodljivi sistem kapitalizma zelo slabi zdravje delavstva in končno pogubne posledice vojne, ki jih bomo še dolgo in dolgo občutili. Zato moramo gledati na to, da se čim največ delavstva udeležuje telovadbe.

Zdravje je zaklad delovnega ljudstva. Samo zdrav človek more redno delati in lepo živeti. In kdor more najti ugodno eksistenco in jo obdržati, je s tem zagotovil boljše življenje sebi in celi svoji družini. Zdrav človek vzdrži dolgo svojo delovno energijo in s tem delom ima zagotovljen dnevni kruh. Edino zdrav človek more imeti radost za življenje. Mi vendar ne spadamo med one, ki se zanašajo na blaženosti posmrtnega življenja. Nasprotno stremimo, da bi se že na tem svetu mogli veseliti sreče, da bi si že sedaj uredili kar najbolj mogoče mirno in lepo življenje.

V naših enotah učimo tudi mladino, da bi spoznavala razliko med razvitim, silnim in od-

pora zmožnim telesom zdravega moža ali žene, ter med slabim ali od enostranskega dela pokvarjenim in bolnim telesom.

Pri telovadbi se svobodno gibamo. Kri se hitreje pretaka in celo naše telo se čisti. Slabo snov odvaja ali jo uničuje. Pri telovadbi hitreje in globokeje dihamo. Izdatneje deluje tudi srce, izdatneje tudi pljuča, ki se bolje čistijo. Ako ne telovadimo, telo predčasno gine, prsa se ožijo in celega življenja ne dočakamo. Telovadba pospešuje delovnost prebavnega organizma. Bistrijo se živci. S telovadbo krepimo mišičevje. Osvojujemo si silo, ki nam daje možnost boljšega zaslužka in s tem v zvezi udobnega življenja. V eksistenčnem boju postajamo vedno silnejši. Sila je pač kras človeka. S telovadbo se osvežimo in okrepimo po celodnevem naporu v delavnicah, pridobivamo nove moči za delo, jasno misel, kar naredi zopet dober vpliv na značaj. Telesna vaja vzbuja vztrajnost in prisotnost duha, uči odkritosrčnost, odvaja boječnost in vzgaja trdne značaje. Telovadba v naših enotah uči disciplino, vzbuja v mladih ljudeh krasno lastnost — solidarnost.

Stara izkušnja pravi: v zdravem telesu zdrav duh! Kaj izvira iz tega? S telovadbo se ne plemenimo samo telo, ampak tudi duh. Telovadba rodi novega človeka, takega kakor si ga idejno predstavljamo.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

mu shod lesnih delavcev. Na shodu je poročal s. Mihevc, ki je v svojem govoru prilično to-le povedal: Ko smo imeli v Trzinu močno organizacijo lesnih delavcev, tedaj smo večkrat postopoma z draginjo in z Vašimi podjetniki plače zvišavali. Ko se je pa organizacija pričela zanemarjati, se je pričela tudi Vaša plača tajati, in danes stojite z Vašimi plačami tako mizerno, kakor še nikoli poprej. Glavni vzrok temu pa je to, ker ne znate

gospodarsko gledati na svojo družino in obenem ne znate gospodarsko gledati na Vaše podjetnike. Konjunktura Vaših lesnih podjetnikov že dolgo ni bila taka, na tem višku, kakor je ravno sedaj. Podjetniki znajo svojo konjunkturo izrabiti, le žalibog delavstvo pa ne. V markantnih besedah je s. Mihevc pozival lesne delavce, da prično zopet z agilnim delovanjem v svoji strokovni organizaciji.

Nemčije. Zastopanih je okoli 100 delegatov iz vseh okrajev. Iz poročila, katerega je centralna uprava predložila tiskanega kongresu, posnemamo, da je organizacija od leta 1925 pa do danes lepo napredovala. Vseh oblačilnih delavcev v Nemčiji je okroglo 600.000 in je po obsegu druga največja industrija v državi. Organizacija se je morala posebno boriti proti brezposelnosti, katero je občutilo polovico članov. Največja brezposelnost je bila 1926 do marca 1927 in je za to leto izplačala na brezposelnih podpora 431.000 Mark ali Din 5.603.000, napram letu 1925 154.000 Mark in za leto 1927 118.000 Mark. Tudi članstvo se je leta 1926 znižalo za 5000 in je organizacija prejela čez 200.000 Mark manj na dohodkih in izdala mnogo več kot pa prejšnje leto. Članstvo se je pomnožilo v treh letih za 10.000 in sicer na 79.000. Posebno pažnjo je organizacija posvetila na vaješko vprašanje ter dosegla tudi tukaj lepe uspehe, katerih je organiziranih čez 6000. Stavkovne podpore se je izplačalo v zadnjih 3 letih 325.000 Mark. Dohodki in izdatki centrale so znašali leta 1924 Mark 1.492.864 in leta 1927 2.509.485 Mark. Iz teh števil se vidi velik napredek organizacije. Kongresu je predloženih več predlogov podružnic, posameznikov in centrale. Kongresa se je udeležila tudi organizacija moških krojačev iz Amerike po svojih odposlancih. O poteku kongresa bomo še poročali. Obenem s kongresom praznujejo nemški oblačilni delavci 40-letnico obstoja svoje bojne organizacije, katere se je ustanovila 1. okt. 1888 v Erfurt-u. Od članov, kateri so pristopili takoj ob ustanovitvi, je živih in še vedno organiziranih 50 izmed 2800 članov. Najbolj agilna pa sta med njimi ss. Sabath Gustav in Stühmer Henrik. Slednji je praznoval letos svojo 65-letnico rojstva. S. Stühmer je tudi med ustanovitelji Internacionale oblačilnih delavcev ter je bil do pred vojne njen tajnik. Po vojni je bil on prvi, kateri je upostavljal zopet mednarodne zveze med organizacijami oblačilnih delavcev. Sedaj je predsednik Internacionale, kakor tudi organizacije oblačilnih delavcev Nemčije. Mi s. Stühmerju čestitamo ob njegovem jubileju, ter želimo, da bi še mnogo let stal na čelu Internacionale in da dočaka cilj svojega delovanja, to je osvoboditve proletarijata izpod kapitalističnega jarma.

Iz dopisa, ki je priobčen v »Enotnosti« je razvidno, da Makuc ni bil izključen iz organizacije, ampak je sam prestal biti član, ker ni plačal članarine že od 1. marca 1928, torej je dolgoval 1. julija 1928 članarino za 5 mesecev in ne za dva kot on navaja. V vsem tem času se ni niti enkrat opravičil pri merodajnih funkcionarjih. Ako zahtevamo od progovnih delavcev s plačo Din 600, da plačajo redno članarino, je isto zahtevati tudi od tajnikov ala Makuc, ki so prejeli mesečno na pokojnini in plači lepe tisočake ter zlasti za tako »zavedne« člane ne smemo kršiti pravil. Pripominjamo pa, da so ugodnosti pravil vsem na razpolago, toraj tudi Makucu, enako pa seveda tudi obvezne vse dolžnosti. Proti destruktivnim elementom (ljudem, ki rušijo strokovne organizacije) in zlasti proti onim, ki bi to delali iz osebnih interesov, pa bo organiziran proletarijat vedel primerno nastopiti.

Ujedinjeni Savez železničarjev Jugoslavije.

Popravek k članku »Znameniti marksist«. V »Delavcu« je izšel pod gorenjim naslovom članek s podpisom »s. živilec«. S. Leskošek nam je na priobčeno notico poslal sledeči popravek: 1. Ni res, da sem jaz izstopil iz Osred. društ. živil. delavcev zato, da bi Zvezo živilcev razbil. Res je, da sem izstopil zato, ker je odbor začel sprejemati tudi delodajalce kot člane. 2. Ni res, da sem jaz ob času stavke pekovskih pomočnikov napadal samo g. Korena, drugim mojstrom pa milostno odpustil. Res je, da sem napadal vse mojstre kršitelje nočnega počitka, posebno pa one, ki so se nazivali za »socijalista«. 3. Ni res, da sem jaz pekov. pomočnikom obetal delo v Delavski pekarni zato, če odstopijo od enotne Zveze živilcev. Res je, da nisem dela nikomur obetal niti nisem stavil nikoli kakih političnih pogojev za vstop v delo. 4. Ni res, da morajo pomočniki v Delavski pekarni poleg strok. dela še suhe žemlje ribati. Res je, da sem isto delo posebej honoriral ali pa napravil sam. 5. Ni res, da sem jaz kriv, da delajo pekov. pomočniki zopet po noči. Res je, da so krivi razni stavkolomci in besedolomci ter strahopetni pekov. pomočniki, ker niso hoteli varovati velikanske socialno pridobitve iz svetovne revolucije. H koncu še dostavljam: jaz se zavedam velikega dela gospodarske emancipacije proletarijata za osvoboditev delavskega razreda, zavedam se tudi, da močne strokovne in politične organizacije ne bo prej, dokler ne bodo delavske produktivne zadruge zgrajene. Zavedam se tudi doiznosti, ki jih imajo take zadruge vršiti pred vsem štiti konzumente. Od vsakega nastav. pa smelo zahtevam primerno storitev. Gospoda pika prosim, da mi pove, kaka sme biti storitev v primitiv. pekarni? Pri izdelavi malega in velikega peciva bi morala storitev znašati najmanj Din 500 na osebo dnevno. Prihodnjic svetujem, da se poročevalec na licu mesta informira o storitvi, predno napiše bombastični osebni napad. Na ostale osebne napade se povrnem ob drugi priliki. — Se zahvaljujem za priobčitev. Alojzij Leskošek, upravitelj Delavske pekarnice v Celju.

Pregled delavstva v lesni industriji in obrti v Sloveniji.

Tek. št.	Zaposlenost delavstva v lesni stroki v Sloveniji pri OUZD.				Od teh je mojstrov in vajencev					
	Po ekspoziturah	Moški	Ženske	Skupaj	Mizarsk. mojstr.	Mizarsk. vajenc.	Kolar. mojstr.	Kolar. vajenc.	Sodar. mojstr.	Sodar. vajenc.
1 Celje	847	61	908	131	77	143	22	29	5	7
2 Gor. Radgona	128	—	128	84	32	42	13	18	16	18
3 Jesenice	978	64	1042	166	37	72	10	14	1	1
4 Kamnik	506	87	593	98	41	78	12	15	—	—
5 Kočevje	811	22	833	169	27	61	9	13	—	—
6 Konjice	660	56	716	140	28	40	11	17	3	8
7 Kranj	709	19	728	162	33	57	12	16	3	3
8 Krško	525	28	553	142	69	118	25	29	7	8
9 Ljubljana	1525	187	1712	277	136	334	27	40	10	16
10 Logatec	555	12	567	82	26	45	5	6	—	—
11 Maribor	847	29	876	276	62	119	29	42	11	17
12 Murska Sobota	333	—	333	155	102	152	14	17	13	15
13 Novomesto	1013	51	1064	165	50	76	20	28	5	6
14 Ptuj	276	8	284	130	56	85	30	44	10	19
15 Slovenjgradec	1137	31	1168	303	17	28	8	9	—	—
16 Šoštanj	406	3	409	192	21	34	8	11	—	—
17 Trzin	283	32	315	35	7	15	1	2	—	—
18 Zagorje	195	3	198	58	22	52	2	3	—	—
Skupno	11734	693	12427	2765	843	1551	258	353	84	118

Zgoraj v tabeli navedene tri lesne stroke (mizarji, kolarji in sodarji) imajo v celji Sloveniji 1185 mojstrov z

zaposluje 46 mizarskih mojstrov z 2022 vajenci. Št. Vid nad Ljubljano 103 vajenci.

isto, kakor če bi koga povabil na kosilo, in ko bi sedli k mizi, bi pa pljunil v skledo. Kdo bo jedel? Sicer bomo videli. Plenum CRSOJ mora korigirati resolucijo kongresa. Če tega ne naredi, bo dokazal, da je ujedinjenje samo fraza za brskanje in brkanje po obstoječih strokovnih organizacijah. Pri železničarjih se je to pokazalo. Bomo videli, kako se bo tu...

OBLAČILNI DELAVCI.

Proslava 30-letnice mariborske podružnice oblačilnih delavcev.

Dne 9. septembra tl. praznuje mariborska podružnica svojo 30-letnico delovanja. V to svrhu se je izvolil posebni odbor, kateri ima nalogo, da pripravi vse potrebno, da se proslava jubileja svečano proslavi. Program proslave objavimo pozneje. Zaprošena je polovična vožnja, a do danes še nismo prejeli rešitve. Pozivljamo krojače cele Slovenije, kakor tudi druge stroke, da se te proslave v čim večjem številu udeležijo.

Redni občni zbor Osrednjega društva oblačilnih delavcev na slovenskem ozemlju se vrši dne 8. septembra tl. ob 2. uri popoldne v Delav. domu v Mariboru, ter se nadaljuje ob 9. uri dopoldne. Dnevni red se naznani kasneje. — Odbor.

Predrznost inozemskega zaposlenca.

Pri tvrdki »Elite«, Prešernova ul., je zaposlen manipulant inozemec, poljski žid, Mojzes Auerbach. Kot manipulant določa cene posameznim konfekcijskim izdelkom, kateri niso v tarifi določeni. Pred njegovo zaposlitvijo so bile cene posameznim kosom še nekako odgovarjajoče razmeram. Tako so bili n. pr. posebne vrste damski plašči plačani à Din 120.— in to pred njegovim dohodom. Po njegovi zaposlitvi so se plače začele zniževati na njegov pritisk. Omenjena vrsta damskih plaščev je danes plačana à 80—60 Din. Za neki kos damske konfekcije, kateri je bil na novo prišel v delo, je izdelovalec zahteval po izračunanju časa 240 Din; g. Auerbach pravi, da ga bo plačal à 110 Din. Tako danebodisigatreba tujec druka plače domačih delavcev navzdol. Geslo »Geschäft ist Geschäft« vporablja lahko v svoji domovini. In šikane, katere morajo prenesti posamezniki od njega, presegajo že vse meje. »Tako male sem že naredil žnidarje«, izjavlja rad in pokaže z roko proti tlom. To je hvaležnost njegova, ker se ga je do sedaj vedno podpiralo pri njegovi prošnji za vpislenje v naši državi. Od tvrdke zahtevamo, da se za to mesto izuči in vpsoli domačina, predrzneža pa pošlje tja, od koder je prišel.

Kongres oblačilnih delavcev v Nemčiji.

Dne 2. tm. se je začel v Stettinu 17 kongres oblačilnih delavcev cele

V Salzburgu na Solnograškem so pomočniki stavili mojstrom zahteve za 10 odstot. zvišanje plač. Po dolgotrajnih pogajanjih so dosegli 7 odstot. povišek in znašajo plače sedaj sledeče: moški krojači: I. razred 9.20 Din na uro, II. razred 8.80 Din na uro, III. razred 8.16 Din na uro in IV. razred (to so izučeni prvo polletje) 7 Din na uro. Damske krojačice (šivilje): I. razred 8.80 Din na uro, II. razred 6.48 Din na uro, III. razred 6 Din na uro, IV. razred 5.60 Din in V. razred (za izučene) 4.30 Din. Vajenci prejmejo v drugem učnem letu 6 odstotkov in v tretjem letu učne dobe 12 odstot. najnižje pomočniške plače.

RAZNO.

Gospodje »indiferenti« in sodrugri »simpatizerji« izrecite zahvalo in priznanje s. Makucu, ki se je v predzadnji »Enotnosti« tako »duhovito« in »razumno« potegnil za Vas in Vas zagovarjal, trdeč, da je tisti članek v »Delavcu« (ki ga je sicer zahrbtno podpisal z besedo »kovinar«), v katerem se poziva strokovno organizirane, da to Vašo kategorijo v delavskih vrstah in gibanju odstranijo, budalost. S. Makuc namreč že ve, ker sam tudi ni nikjer organiziran, da je tako boljše in — ceneje, in biti organiziran je »budalost«.

Tisti, ki po trditvi s. Makuca med uradnimi urami piše za Kristanovo »Pod lipo«, česar bi najbrž gotovo ne delal, če bi imel toliko dohodkov, kakor jih je imel s. Makuc, ko je bil tajnik »ORSJ-a«.

Tudi s. Makuc izključen.

Na tozadevni članek v »Enotnosti« od 6. julija 1928 podpisan od Makuca izjavljamo:

Zahvala. Podpisani se iskreno zahvaljujem vsem darovalcem-delavcem v spodaj naznačenih podjetjih za darovane mi zneske, s katerimi so me vsaj deloma podprli v moji brezposelnosti: Delavci mizarske tovarne »Drava« 52 Din, tovarne Potočnik 42 Din, tovarne Klančnik 35 Din, stavbnega podjetja Kiffman 15 Din. Še enkrat iskrena hvala. — Anton Kurbus.

POZOR!
 Naznanjam cenj. občinstvu, da sem otvoril dne 1. julija 1928
GOSTILNO
 V LJUBLJANI
 ŽIDOVSKA STEZA ŠT. 4.
 Točil bom pristna dalmatinska vina. Čez ulico popust. Poleg tega bom vodil prvovrstno tkuhinjo ter se cenj. občinstvu najtopleje priporočam za običen obisk.
Benedikt Radonič.